

Okruhy k závěrečné zkoušce z oblasti pedagogiky, psychologie a dílčích okruhů

1. **Pedagogika:** vědní obor, předmět, prameny poznatků, základní pojmy (edukace, edukační proces, edukační realita, výchova, vzdělávání, vzdělání, edukační praxe a soulad s vědeckými poznatky, předmět bádání, postmoderní pedagogika, základní pojmy ...), pedagogické disciplíny.
2. **Psychologie:** předmět, metody, disciplíny. Základní koncepty psychologie (podmíněnost psychiky, pojetí duševního života v hlavních proudech psychologického myšlení; vědomí, cití a vnímání; pozornost, paměť, představivost; myšlení, řešení problémů, myšlení a řeč; proces učení a jeho ovlivňování, kognitivní procesy, inteligence, schopnosti; emoce; vůle a volní procesy, rozhodování). Osobnost: vymezení, struktura a dynamika, motivace, potřeby.
3. **Základy sociální pedagogiky,** Vymezení sociální pedagogiky oproti vědám základním, hraničním a příbuzným. Vybrané sociální teorie a jejich podíl na utváření sociálně pedagogického paradigmatu. Předmět sociální pedagogiky, obsahové zaměření a hlavní témata, kterými se zabývá sociální pedagogika na přelomu 20. a 21. století. Představení výzkumů realizovaných v oblasti sociální pedagogiky.
4. **Soudobé teorie vzdělávání;** didaktika vzdělávání a učení; obsah vzdělání; osobnostní a kvalifikační předpoklady pedagogické profese, edukační procesy: vymezení, pojetí, determinanty
5. **Psychologie učení a sociální podmínky vzdělávání** (druhy učení, podmínky učení, styly učení); motivace a motivační procesy; interakce pedagog-žák: pedagogická diagnostika žáka, rozvoj potencialit žáka (facilitující a inhibující faktory).
6. **Osobnostní, sociální a profesní kompetence.** Interakce pedagoga volného času (sebezpoznavání, sebereflexe a poznávání druhých; komunikace (pedagog - žák, pedagog - rodič, pedagog – pedagog); konflikty a jejich zvládání; zpětná vazba. Sebezpoznaní, sebehodnocení a sebevýchova; výchova k prosociálnímu jednání; sociální identita a sebezpoznaní
7. **Výchova žáků ve volném čase a pro volný čas:** funkce volného času, metody a formy práce, instituce. Výchovný význam her (simulační, dramatické, didaktické hry, hry pro rozvoj tvořivosti a řešení problémů). Edutainment, využití her ve výuce. Vzdělávání a výchova v měnící se (pozdě moderní) společnosti. Význam reflexe pro výchovu, proměny vědění a funkce výchovy a vzdělávání, Výchova v rodině, styly výchovy
8. **Základy sociální psychologie.** malá sociální skupina, vztahy a komunikace ve skupině, skupinová dynamika, význam sociální interakce. **Meziskupinové vztahy** (teorie meziskupinového chování, faktory působící v meziskupinovém chování, role sociálních skupin ve škole), vliv členství v sociálních skupinách na jedince; sociální rysy, postoje, dynamika sociální skupiny (sociální facilitace a inhibice, sociální lenost, konformita, desirabilita, poslušnost vůči autoritě, vliv sociální role na chování jedince).

9. **Socializace:** sociální fenomény z hlediska evoluční psychologie, sociální kognice (sociální stereotypy, efekt pořadí, halo efekt, teorie atribuce, atribuční chyby a kognitivní zkreslení,...), sociální vztahy v raném dětství (vliv raných sociálních zkušeností na pozdější život), sociální vlivy při utváření osobnosti v různých věkových obdobích, rolové chování, teorie sociálního učení.
10. **Pedagogická komunikace a interakce:** verbální (mluvená, psaná) a neverbální komunikace, využití prostoru v pedagogické komunikaci, emocionální stránka pedagogické komunikace, kladení otázek (typy otázek dle kognitivní náročnosti, zpětná vazba), dialogické vyučování, komunikace s rodiči.

Doporučená literatura k pedagogice:

- BREZINKA, W. *Východiska k poznání výchovy*. Brno: L. Marek, 2001. ISBN 80–86263–23–1
- LECHTA, Viktor. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 435 s. ISBN 978-80-7367-679-7.
- NĚMEC, Jiří, Michal KAPLÁNEK, Ivo JIRÁSEK, Markéta KOŠATKOVÁ, Richard MACKŮ, Dušan KLAPKO, Michal PAŘÍZEK a Petr SOJÁK. *Pedagogika volného času*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2024. Elportál. ISBN 978-80-280-0598-6
- NĚMEC, Jiří, Lenka GULOVÁ, Hana HORKÁ, Markéta KOŠATKOVÁ, Martina KUROWSKI, Jan NEHYBA a Radek POSPÍŠIL. *Teorie a metodika výchovy*. 1., elektronické vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022. ISBN 978-80-280-0131-5.
- PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2010, 401 s. ISBN 978-80-7315-198-0.
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1998.
- SKALKOVÁ, J. *Pedagogika a výzvy nové doby*. Brno, 2004.
- SOJÁK, Petr. *Osobnostní a sociální rozvoj: aneb Strom, mozaika a vzducholod'*. Grada, 2018. ISBN 978-80-247-4517-6. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/osobnostni-a-socialni-rozvoj-4281/>
- STŘELEČEK, S. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. I. a II. Brno: MU, 2004, 2006.
- ŠEĐOVÁ, K., ŠALAMOUNOVÁ, Z., ŠVAŘÍČEK, R., SEDLÁČEK, M., MAJCÍK, M., & NAVRÁTILOVÁ, J. (2019). *Výuková komunikace*. Munipress.

Doporučená literatura k psychologii:

- ATKINSONOVÁ, R. a kol. *Psychologie*. Praha: Academia, 1995.

- ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: UK, 1993.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D.: *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 1998.
- ŘEHULKA, E. *Úvod do studia psychologie*. Brno: Paido, 1995.
- ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998
- VÁGNEROVÁ, M. (2004). *Základy psychologie*. Karolinum.